

Zaostajamo za tujino

Naši ljudje imajo to hvalevredno lastnost, da radi in mnogo potujejo. Tako je tudi letos izredno mnogo naših ljudi bilo v tujini in sedaj pripovedujejo, kaj so vse videli in doživeli v tujini. Ni njih sodba vedno enaka, v enem pa soglašajo vsi: da se namreč povsod v tujini mnogo in veliko dela in da mi za tujino stalno zaostajamo. Le par primerov naj navedemo, kar so nam povedali ti naši polniki po tujini.

V španskih kolonijah so vse ceste asfaltirane. V Siriji vodi na stotine kilometrov daleč asfaltirana cesta. V Albaniji se gradi moderna avtomobilska cesta iz Drača v Tirano. O italijanskih cestah se niti ne izplača govoriti, ker je njih izvrstnost že predobro znana. Povsod se grade ceste, povsod se cestno omrežje usposablja za tujski promet. Celo v deželah, ki so v vsakem pogledu mnogo za našo. Le pri nas se skoraj nič ne zgodi in prijatelj, ki se je vozil tri tedne po morju, nam je dejal, da bi kmalu dobil prvič morsko bolezen, ko se je na povratku vozil iz Sušaka v Ljubljano. Tako slaba je cesta, ki vodi v edino pristanišče Slovenije.

Svoje dni smo bili silno ponosni, ko smo dobili v Ljubljani prvi »nebotičnik« s 13 nadstropji. — Ljubljancina, ki je prišel v Bukarešto, je ta ponos hitro minil, ko je stopil na tamošnji bulvar, na katerem so vse hiše 13 nadstropne. Res je bogata Romunija, toda tudi naša država ni ena najbolj revnih, uprava Romunije pa je še manj na glasu ko naša. In vendar, kaj se je vse tam moglo zgraditi in kaj se pri nas ni moglo. In če gremo naprej po Balkanu, v Bolgarsko in Turčijo, povsod se moramo čuditi napredku, ki sta ga dosegli ti državi. Povsod se dela, intenzivno in sistematično dela, le pri nas je slučaj še vedno glavni uravnavatelj vsega dela.

Samo kaj so vse storili Bolgari za napredek svojega kmetijstva in kako so poskrbeli, da se je izvoz njih agrarnih proizvodov dvignil zaradi odlične kakovosti njih pridelkov in dobre opreme. In posledica tega je, da dosega n. pr. bolgarsko grozdje na vseh tujih trgih znatno višjo ceno ko naše. Znova je treba poudariti, da je edino pozitivno delo za kmeta zboljšanje njihove produkcije. Da se dvigne cena kmetijskih pridelkov, samo tako je mogoče kmetu v resnici in trajno pomagati. A tega načina podpore še ne poznamo.

Navedli smo le izjave potnikov o državah, ki so bile nekoč gospodarsko in kulturno za nami. Danes so nas vse te države dohiteli, nekateri pa tudi prehiteli. O zapadnih državah, ki so bile vedno pred nami in ki so v zadnjih letih distanco med seboj in nami še povečale, pa niti ne govorimo.

Zaostajamo za tujino in naš razvoj nima tega vzgona kakor ga ima drugod po svetu. Vzrok za to nazadovanje pa je vedno eden in isti. Naša uprava ni dorasla nalogam moderne države, kljub temu pa si lasti na vseh poljih vedno večjo ingerenco. Posledica tega je, da ovira, kjer bi morala pospeševati, da onemogočuje razvoj, kjer bi nastal brez nje, da je vedno bolj in bolj cokolja, ki ne pusti, da bi šel naš razvoj v hitrem tempu dalje.

Vsi brez izjeme dobro vemo za

to nesposobnost naše uprave, a nihče se ne loti, da bi se naša uprava temeljito reformirala. Enkrat preperečijo strankarski oziri reformo, drugič pa strah pred velikostjo dela, ki je zvezan z reformo. In tako ostaja vse pri starem, mi pa zaostajamo za tujino še naprej.

Kako postaja to zaostajanje vedno bolj nevarno, se zlasti kaže pri izkoriščanju naših naravnih bogstev. Kakor hitro se odkrijejo nova ležišča, že je tuji kapital tu, da

ta ležišča izkorišča. Vsa najbolj dobičkanosna podjetja so v tujih rokah, nam so ostala le tista, ki se komaj obrestujejo. Odstotek velikih podjetij, ki so res v naših rokah, je bil pred leti mnogo večji, kakor pa je danes. Bolj težka konstatacija o naši nesposobnosti res ni mogoča.

Za vse narode je veljaven zakon, da morajo tekmovati med seboj in da so zapisani propadanju brez izjeme vsi narodi, ki te tekme ne vzdrže. Vse kaže, da mi na

ta železni zakon pozabljamo in da pozabljamo tudi na svojo zgodovino, ker drugače bi pač vedno imeli pred očmi, da moramo več delati ko drugi narodi, ker smo mogli zaradi politične in gospodarske odvisnosti od drugih narodov tako pozno razviti svoje sile. A danes jih moremo razviti, pa jih ne razvijamo, ker ne znamo teh sil organizirati, ker si ne znamo dati uprave, ki jo potrebujemo in ki bo omogočila vsem našim pokrajinam mogočen in silen razmah.

da je ljubljanski shod čim bolj mogočen in silen. Kajti ni pokrajine v državi, v kateri bi trgovina in obrt tako propadala, ko v Sloveniji. Povsod drugod se številko trgovin in obrtniških delavnic večja, le v Sloveniji stalno pada. Tega propadanja trgovine, obrta in gostilničarstva mora biti konec in ljubljanski shod naj bo omogočen in silen, da se bo to propadanje tudi v resnici nehalo.

Slovenija, zlasti pa Ljubljana, je bila od nekdaj primer stanovske zavednosti. Nedeljski shod naj dokaže, da je ta zavest enako živa, kakor je bila in da jo je sedanjost stiska še povečala. Zato v nedeljo vsi trgovci, vsi obrtniki in vsi gostilničarji na shod v Trgovski dom, da bo v vsej javnosti mogočno odjeknil protest naših gospodarskih stanov.

V akcijskem odboru, ki sklicuje shod, so zastopane vse skupine obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev, prav tako morajo priti tudi na shod vsi obrtniki, vsi gostilničarji in vsi trgovci, pa naj pripadajo tej ali oni stranki, naj bodo pristaši tega ali onega naziranja. V stiski so vsi eno, zavedni pripadniki svojih stanov, ki ne bodo dopustili, da jim njih gospodarstvo propade.

Zato v nedeljo vsi na shod!

Ljubljana ima 3428 volilcev v Zbornico za TOI

Volilni imeniki za zbornične volitve so na ljubljanskem magistratu razgrnjeni in bodo volilnim upravičencem na vpogled do 13. oktobra. Volilni imeniki dajo tudi točno statistiko o številu zborničnih volilcev.

Industrijski odsek ima v Ljubljani 76 volilnih upravičencev, dočim je število industrij nad 90.

Trgovinski odsek ima 1381 volilcev, od katerih je trgovcev različnih strok 1228, 72 je prevoznikov, 24 bančnih in zavarovalnih zavodov, 51 avtotaksijev, 9 izvoščkov in 6 avtobusnih podjetij.

Obrtniški odsek šteje 1615 volilcev. Od posameznih obrtniških strok med volilci je 184 čevljarjev, 33 fotografov, 64 kleparjev, 43 ključavničarjev, 33 pooblaščenih graditeljev, 370 zastopnikov krojaške stroke, 138 mesarjev, 83 mizarjev, 65 pekov, 57 sobo- in črkoslikarjev, 22 tapetnikov, 34 urarjev itd.

Gostinski odsek ima 356 volilnih upravičencev.

Za vse te volilce, razen industrijskih, ki volijo pisмено, je določenih 5 volišč. Za trgovce je volišče na mestnem magistratu in v Mestnem domu, za obrtnike sta dve volišči v liceju in za gostilničarje v humanistični gimnaziji. Volitve bodo, kakor znano, dne 29. novembra od 8. ure zjutraj do 18. ure zvečer nepretrgoma.

Vsi na nedeljski shod

Trgovci, obrtniki in gostilničarji bodo v nedeljo, dne 4. oktobra zborovali po vsej državi. V Ljubljani bo skupno stanovsko zborovanje v veliki dvorani Trgovskega doma ob 11. uri dopoldne.

Trgovci, obrtniki in gostilničarji iz Ljubljane in okolice se pozivajo, da se polnoštevilno udeležijo tega zborovanja ter s tem solidarno podprepe svoje gospodarske zahteve.

Za akcijski odbor:
Karel Šoss, Ivan Ogrin,
Ciril Majcen, Josip Rebek,
Lovro Pičman.

Tudi država naj prispeva za socialno zavarovanje

Na kongresu Zveze trgovskih združenj za Vojvodino v Subotici se je razpravljalo tudi o uvedbi obveznega pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščencev za vso državo. Kongres je to zahtevo odklonil, ker da sedanje gospodarske razmere niso tako ugodne, da bi dopuščale novo obremenitev gospodarstva, ki pa bi bila za uvedbo tega zavarovanja nujno potrebna. Neki listi so nato označili stališče trgovcev kot skrajno protisocialno in reakcionarno.

Čeprav smo mi v načelu za uvedbo obveznega pokojninskega zavarovanja vseh zasebnih nameščencev, ki je v Sloveniji v glavnem tudi že uvedeno, moramo vendarle preje navedeni očitek zavrniti kot pretiran in s tem tudi neutemeljen. Stroški socialnega zavarovanja so danes v resnici že tako veliki, da marsikatero podjetje pod njimi omaguje. Saj so bili baš pred kratkim prispevki za socialno zavarovanje zopet povišani. A tudi za delojemalce so ti stroški že mnogo previsoki, naravnost krivični pa za razne sezonske delavce, ki morajo dostikrat plačevati te prispevke, ne da bi od njih kaj imeli. Pa tudi ne glede na to, so ugodnosti, ki jih nudijo okrožni uradi zavarovancem dostikrat tako neznatne, da vzbujajo celo v zavarovanih odpor proti temu zavarovanju.

Nekateri trgovci so dosedaj plačali za socialno zavarovanje že velike zneske, ne da bi od njih kaj imeli. Res je, da plačujejo te prispevke le za svoje nameščence, toda kljub temu je človeško razumljivo, če trgovec, ki je plačal do sedaj deset in desetisoče, ni navdušen za nova plačila, ko pa od njih prav nič nima. Če bi bilo tudi za trgovce uvedeno socialno zavarovanje, ki ga obrtni zakon tudi predvideva, do katerega pa ne pride, ker kar ne more zagledati belega dne pravilnik, ki je za to potreben, potem tudi med trgovci ne bi bilo tega nerazpoloženja do sedanjega načina socialnega zavarovanja. Ker bi si trgovci socialno zavarovanje tudi sami vzdrževali, je tem manj razumljivo, da ta pravilnik ni še izšel do današnjega dne. Samo naravno je, če vidijo trgovci v tem neupoštevanje njihovih potreb in če se jim na ta način ubija vsako veselje do socialnega zavarovanja. Vse to treba upoštevati, če se hoče objektivno navajati stališče kongresa v Subotici, ne pa kar s pavšalno sodbo udariti po trgovcih.

Toda pri presoji vsega vprašanja je treba upoštevati še nekaj. Pri nas se prav pogosto dogaja, da hočemo biti v kakšni stvari silno moderni, brez ozira, če smo na to pripravljani ali ne. Tako je

tudi pri socialnem zavarovanju. Niti najmanj ne dvomimo, da bi bilo zelo lepo in tudi popularno, če bi se mogle uvesti še letos vse vrste socialnega zavarovanja. Toda to socialno zavarovanje je treba tudi plačati. Zelo komodno stališče je, da ga naj plačajo kar delodajalci in delojemalci. Če se uvedba popolnega socialnega zavarovanja tiče le teh, potem prav za prav niti treba ni, da se država meša v ves ta posel. Toda država zahteva glavno besedo tudi pri organizaciji in vodstvu tega zavarovanja in volja zavarovancev in za nje plačujočih delodajalcev naj velja manj ko volja naših birokratov in politikov, ki so na čelu vsega našega socialnega zavarovanja, naj imajo samo to pravico, da plačujejo, tisti, ki nič ne plačajo, pa vso pravico odločevanja. To ne gre in to ni dobro! Zato pa je prva in osnovna zahteva, da tudi država prispeva za socialno zavarovanje. V drugih državah je tudi tako in drugače v res urejeni državi tudi biti ne more. Ko je angleška vlada uvedla celo zavarovanje za vdove, se ni s tem zavarovanjem bahala, pa čeprav je pripravila tudi denar za to zavarovanje. Pri nas pa bi se hoteli bahati s svojim zavarovanjem, a na tuj račun.

Zlasti pa je evidentna dolžnost države, da prispeva za socialno zavarovanje v današnjih razmerah. Kriza našega socialnega zavarovanja je danes predvsem tako ostra zaradi brezposelnosti, ko se skoraj mora vsak brezposelni prijavit kot bolnik, da si s tem podaljša svojo eksistenco. Prispevki zavarovancev in njihov delodajatelj so

se morali zvišati predvsem zaradi tega pojava in vsaj te stroške bi morala prevzeti država.

Podobno je tudi pri pokojninskem zavarovanju, kjer je kriza samo zaradi obveznosti iz predvojnne dobe. Te so morale biti dvignjene, a breme za ta dvig je padlo v celoti na zavarovance in delodajalce, mesto da bi to breme v celoti prevzela država, ki je dejansko za to breme tudi odgovorna.

Obdačenje gospodarskih stanov je danes že tako veliko, da so naši finančni ministri ponovno izjavili, da je vsako povišanje davčnega bremena nemogoče. Kljub temu so še našli možnosti za nove davščine, toda malo preveč bi bilo, če bi k tem prišle še nove socialne davčnine. Tem manj, ker pogledi v bodočnost niti najmanj ne govore o tem, da bi se gospodarsko stanje v resnici zboljšalo.

Če torej v resnici hočemo doseči razširjenje socialnega zavarovanja, potem je to mogoče le pod pogojem, da stroške za to zavarovanje prevzame država. Če pa država tega noče storiti, potem naj si tudi ne lasti glavne besede pri socialnem zavarovanju, temveč naj to decentralizira in prepusti zavarovancem in njihov delodajalcem, da si sami uredijo socialno zavarovanje, kakor znajo in morejo. In prepričani smo, da se bo potem uprava tako pocenila, da bo tudi pri sedanjih prispevkih zboljšanje socialnega zavarovanja mogoče. — Samo v tej smeri naj se tudi giblje vse delo onih, ki hočejo zboljšanje socialnega zavarovanja. S pavšalnimi napadi na trgovce pa ne bo pomagano nikomur!

V nedeljo vsi na shod!

Na skupni seji Centralnega predstavnštva zvez trgovskih združenj in Saveza obrtniških združenj kralj. Jugoslavije je bilo sklenjeno, da nastopijo trgovci, obrtniki in gostilničarji solidarno za svoje zahteve in da v podkrepitev te svoje solidarnosti prirede po vseh večjih mestih Jugoslavije na isti dan skupne protestne shode proti zapostavljanju njihovih gospodarskih interesov.

Ti shodi morajo biti nad vse mogočni, da bo vsak shod impozantna manifestacija solidarnosti naših gospodarskih stanov in prepričujoč opomin, da je njih stiska priklopela do te mere, da je vsako odlašanje pomoči našim gospodarskim stanovom nedopustno, ker je škodljivo za celoto.

Ti shodi pa naj bodo tudi dokaz, da se naši trgovci, obrtniki in gostilničarji ne morejo več za-

dovoljiti z lepimi obljubami, temveč da zahtevajo, da se začno njih predlogi že enkrat upoštevati in tudi izvajati. Trgovci, obrtniki in gostilničarji, ki so bili doslej naravnost vzgledno potrpežljivi, so danes od sile razmer prisiljeni, da s svojo potrpežljivostjo nehajo, ker bi sicer vse njih gospodarstvo propadlo. Nedeljski shodi so zato zadnji opomin, da je potrpežljivost naših gospodarskih stanov konec in ta opomin mora biti izrečen z vsem poudarkom.

Interesi trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev niso vedno popolnoma isti. Tem več pove zato njih skupen nastop, tem bolj je treba upoštevati, če so se vsi združili v skupni borbi za svoje stanovske interese in za smotrenejše vodstvo naše državne gospodarske politike.

Prav posebno pa je potrebno,

Oglasi državnih denarnih zavodov

Če gledamo inseratne dele jugoslovanskih listov, potem vidimo, da so beograjski listi polni oglasov državnih denarnih zavodov, dočim slovenski listi te milosti niso nikdar deležni. Pri nekaterih listih so inserati državnih denarnih zavodov že ena njihovih najbolj stalnih in tudi pomembnih aktivnih postavk. Te milosti državnih denarnih zavodov pa niso deležni le dnevniki, temveč tudi tedniki, pri katerih se inseriranje prav gotovo ne izplača v tej meri, kakor bi se izplačalo v slovenskih gospodarskih listih ali dnevnikih. — Tako ima »Narodno blagostanje«, ki se v zadnjem času posebno proslavlja z napadi na trgovce, stalno celostranski inserat Drž. hipotekarne banke. Kako nujno je inseriranje v »Narodnem blagostanju« se vidi iz tega, da ima »Narodno blagostanje« poleg tega samo še celostranski inserat »Bafe« (g. Bajkič je namreč upravni svetnik d. d. Bafe, dočim drugih inseratov skoraj nima.

To enostransko inseriranje državnih zavodov samo v beograjskih listih je tudi del onega zapostavljanja, ki ga Slovenija stalno trpi in ki ga ne moremo več trpeti. Zlasti pa ne od državnih denarnih zavodov, ki imajo v Sloveniji tako lepe dobičke.

Če že smatrajo državni denarni zavodi, ki so tako silno privilegirani, da sploh nihče ne more z njimi konkurirati, da je za njih inseriranje priporočljivo, potem naj inserirajo v vseh listih, ne pa le v beograjskih. Takšno inseriranje je že preveč podobno subvencioniranju listov, kar pa je za državne denarne zavode čisto neprijetno.

Električne instalacije

za luč, moč, signale in vsa v stroko spadajoča popravila vam izvrši solidno povsod
Ivan Mihelič, Ljubljana
elektrotehnično podjetje
Borštnikov trg št. 1 Telefon 27-04

Na naslov poštne direkcije v Ljubljani

Ze ponovno smo opozarjali pošto upravo, da je v Ljubljani pismonošev premalo. Čeprav se je teritorij Ljubljane znatno povečal, je število pismonošev skoraj vedno enako. Niti sedaj, ko je nastala Velika Ljubljana se ni njih število povečalo. Naravno je, da je dostavljanje pošte zaradi tega trpelo in samo še v strogem notranjem delu Ljubljane prejemajo ljudje po dvakrat na dan pošto, a še to ne vsi. Poleg tega dobivajo ljudje pošto šele proti opoldnevu, ko je že marsikatero pismo zakasnelo.

Poštna uprava ima visok dobiček in v Sloveniji še posebno. — Poštne pristojbine so tudi tako visoke, da ima občinstvo pravico, da zahteva pravočasno dostavljanje pošte. Zato apeliramo na pošto ravnateljstvo, da zahteva povečanje proračunske postavke za pismonoše, ker res ne gre, da bi slovenska prestolnica bila tako zapostavljena, da bi njeno prebivalstvo prejelo le enkrat na dan pošto.

Uredništvo »VERDA REVUO« za Jugoslavijo
priredi v proslavo

»Zelenega tedna leta 1936.«

v torek, 6. oktobra t. l. ob 20. uri v dvorani hotela »METROPOL« (Miklič)

javno predavanje

g. Damjana Vahena:

»Slovenija — perlo de Jugoslavije« (»Slovenija — biser Jugoslavije«), s prekrasnimi barvanimi skiopletnimi slikami.

(Isto predavanje bo imel predavatelj tudi v Avstriji na Dunaju, na povabilo avstr. esperantistov.)

Vabljeni vsi! Vstop prost!

Zakaj je bil devalviran frank

Gospodarski vzroki devalvacije

Izkušnja je dokazala, da je devalvacija valute v vseh državah dvignila gospodarstvo, da pa je ostala kriza nezmanjšana v državah zlatega bloka. Najbolj pa je ostala kriza ostrava v Franciji, kjer se je v zadnjih mesecih celo povečala, dočim so iz vseh drugih držav poročali o zboljšanju. Zlasti pa iz Anglije in Amerike po devalvaciji funta in dolarja.

Kako je ostala kriza v Franciji stalno enaka, dokazujejo naslednje indeksne številke francoske proizvodnje v zadnjih letih. (Proizvodnja v l. 1929. = 100.)

leto	skupna proizvodnja	strojna	gradbena	tekstilna
1932	60	61,5	64,7	81,3
1933	76,7	68,5	80,4	74
1934	71	73,1	68,5	66,7
1935	67,4	68,1	70,7	55,7
1936 (prva dva meseca)	71	63,1	77,2	54,5

Proizvodnja sredstev proizvodnje je nazadovala, napredovala pa samo proizvodnja potrošnih predmetov, toda tudi ta je daleč zaostala za ono v l. 1929.

Zelo ugodno je vplivalo na stanje francoskega gospodarstva zvišanje cen pšenice, ki pa je bilo doseženo le z intervencijo države na žitnem trgu. Pšenica, ki se je za časa žetve 1935 prodajala še po 60 frankov za 100 kg, je letos v marcu notirala na pariški borzi cen 100 frankov. V zvezi z dvigom cen za pšenico, pa so se začele dvigati tudi cene za druge deželne pridelke. Kupna moč kmeta je bila s tem prav znatno narasla.

Toda na drugi strani je imelo to zvišanje cen tudi neugodne posledice. Med tem ko je namreč narasla cena uvoznega blaga le malenkostno, so se cene na francoskem domačem trgu povečale za 18%. Ta velika napetost med tujimi in domačimi cenami je zelo slabo vplivala na francoski izvoz. Dočim je mesečni deficit francoske zunanje trgovine znašal v februarju lanskega leta 428 milijonov frankov, je letos narasel na 808 milijonov frankov in se je skoraj podvojil. Pri tem pa je upoštevati, da se v izvoz šteje tudi izvoz v francoske kolonije in da je brez tega izvoza deficit francoske zunanje trgovine večji še za 30%.

To povišanje cen je v Franciji okrepilo pozicijo zagovornikov devalvacije franka, čeprav so iz strahu za svojo popularnost govorili na shodih o potrebi stabilizacije franka. Dejansko pa je bila ta zaradi dviga cen, še bolj pa zaradi mahinacij velekapitala že davno izpodkopana.

Velekapital je oviral francosko vlado, da bi prišla do potrebnih sredstev s pomočjo posojil. Čeprav je bila v Franciji obrestna mera silno nizka, je morala država najemati posojila po 5% obrestih. Zaradi tega je bila francoska vlada prisiljena, da je najela v Angliji trimilijardno posojilo, ki ga pa je morala plasirati šele po izjavi Francoske banke, da bo sprejemala to posojilo v diskont. Tako je bilo to posojilo dejansko izpremenjeno v posojilo pri Francoski banki. V zvezi z vsem tem je doživela Francoska banka v enem letu te izpremembe:

	koncem marca 1935	1936
zlate podloge	82,63	65,59
diskont menic	4,39	12,24
zasebni depoziti	15,98	8,17
Diskont menic se je torej dvignil za 8 milijard, toda pri tem ni šlo za trgovske poslovne menice, temveč za menice državne blagajne. Obtok bankovcev je ostal v glavnem neizpremenjen, zaradi		

padca zlate podloge pa je padlo kritje od 80 na 65 odstotkov, v zadnjem času pa zaradi novega odtoka zlata za več ko 10 milijard, na 50%.

Druga težava je bila, da so francoski davkoplačevalci slabo izvažali svojo davčno dolžnost. Direktni davki, ki bi morali dati 4,4 milijarde, so dali za več ko milijardo manj. Dobro so se plačevali samo indirektni davki, ki so se mogli prevaliti na široke sloje.

Največja nesreča pa je bil beg francoskega kapitala v tujino. Ta beg je nastal v glavnem iz strahu pred davčnimi reformami vlade ljudske fronte, da bo ta kapital silno obremenila. Na drugi strani pa je nastal ta beg tudi iz špekulacije, da se bo pri ev. devalvaciji franka mnogo zašutilo. Tako so francoski kapitalisti sami rušili frank.

Dobrodošel pa je bil ta beg zlata iz Francije Ameriki in Angliji, ki sta se že davno prizadevali, da pridobita tudi Francijo za valutno reformo. Toda Francija je dosledno odklanjala vsa ta prizadevanja in ostala zvesta zlati valuti.

Državniki in finančniki o devalvaciji

Izjava dr. Stojadinovića

Francoski dnevnik »Petit Parisien« objavlja izjavo predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića o devalvaciji franka in posledicah te devalvacije za jugoslovansko gospodarstvo. Ministrski predsednik je dejal:

Glede razmerja med Francijo in Jugoslavijo po razvrednotenju franka vam lahko rečem, da zaradi majhnega obsega trgovinske izmenjave med Francijo in Jugoslavijo vrednost dinarja s tem ne bo prizadeta. Zato bo dinar ohranil svojo dosedanje vrednost. Druge posledice razvrednotenja franka za našo državo pa morejo biti te:

1. Francoski izvoz v Jugoslavijo bo olajšan.
2. Jugoslovanski izvoz v Francijo bo otežkočen.
3. Jugoslavija bo imela nekaj koristi od tega, ker plačuje Jugoslavija del svojih dolgov v francoskih frankih.

Izjava guvernerja Narodne banke dr. Radosavljevića

Na redni seji upravnega odbora Narodne banke, ki je bila v sredo dne 30. septembra je pojasnil guverner Nar. banke dr. Radosavljević stališče Nar. banke glede devalvacije francoskega franka, nizozemskega goldinarja in švicarskega franka. Uvodoma je poudaril guverner dr. Radosavljević, da je ta devalvacija eden največjih valutnih ukrepov na svetu v zadnjem času. Za nas pa ne bo imel nobenih škodljivih posledic kakor ga je imela devalvacija angleškega funta leta 1931. Naš gospodarski svet je sprejel tudi vest o devalvaciji (mirno in hladnokrvno, zlasti zato, ker ni za nas francosko, švicarsko in nizozemsko tržišče posebno važno, vsaj zavzema le nekaj nad 6 odstotkov vsega našega izvoza v prvem polletju 1936. Odredba francoske vlade, ki je potegnila za seboj tudi nizozemski goldinar in švic. frank je bila že dalj časa pričakovana, ker je bilo nerazmerje med cenami v Franciji in onimi na svetovnem trgu preveliko.

Način, po katerem se bo devalviran frank, kaže, da se bo frank približal angleškemu funtu. Kar se tiče denarne in devizne politike, ni razloga za izdajo kakršnih koli posebnih ukrepov. Vsi odgovorni faktorji za devizno

in valutno politiko budno spremljajo dogodke v vseh državah, zlasti pa v onih, ki so za naše gospodarstvo, posebno pa za našo zunanjo trgovino pomembni.

»Stabilnost dinarja ostane v veljavi« — je izjavil dr. Radosavljević. Narodna banka še nadalje intenzivno zbira zlato v svojih tresorjih. Čvrsta tendenca dinarja traja še nadalje na tujih in domačih borzah.

Svoja izvajanja je zaključil guverner dr. Radosavljević z besedami:

»S polno optimizma morete gledati v bodočnost tako glede naše zunanje trgovine ko glede stabilnosti dinarja, naše nacionalne valute.«

Morgenthau o valutnem sporazumu

Finančni minister Morgenthau je izjavil pred kongresom v svojem govoru, ko je komentiral novi odnos med francoskim frankom, funtom in dolarjem, da je pomen valutnega sporazuma v tem, ker bodo odslej vsi stabilizacijski fond delovali v istem duhu. Vse tri države se bodo skupno trudile, da se zopet obnovi zaupanje. Vse tri vlade so v stalni zvezi glede nadaljnjega razvoja tečajev. Vse kaže, da se stvari ugodno razvijajo in da se more računati na popoln uspeh. Končno je izjavil Morgenthau, da se pri razpravljanju valutnega vprašanja ni nikdar govorilo o vojnih dolgovih.

Blum o devalvaciji franka

V velikem govoru je ministrski predsednik Blum branil v poslanski zbornici vladni načrt o devalvaciji franka ter med drugim dejal:

Zbornica more sicer vreči vlado, nič pa ne more izpremeniti na politiki devalvacije franka, ki je že izvršeno dejstvo.

Vlada skuša poživeti francosko narodno gospodarstvo ter se pri tem naslanja na politiko, ki je zmagala na volitvah dne 6. maja letošnjega leta. Vlada je s svojimi ukrepi že dosegla znatno zboljšanje, veliki zunanji dogodki pa so preprečili, da bi se mogel ta ugodni razvoj francoskega gospodarstva ugodno nadaljevati. Ti dogodki so bili uvedba splošne vojaške dolžnosti v Nemčiji, izbruh španske državljanske vojne ter pretirana psihoza, ki je nastala v Franciji zaradi teh dogodkov. Nikakor se pa ni vlada zatekla k

devalvaciji, ker ne bi imela državna blagajna dovoljno sredstev.

Sporazum, sklenjen z Vel. Britanijo, in Združenimi državami Sev. Amerike more imeti dejansko vrednost samo pod pogojem, da Francija ohrani svoj notranji mir in svojo notranjo slogo. Vlada je trdno odločena, da brani notranji red in mir z vsemi sredstvi in proti vsakomur. Proti vsem, ki bi v kakršnemkoli pogledu kršili svoje državljanske dolžnosti bo vlada nastopila z vso strogostjo.

Dr. Schacht o devalvaciji franka

Na seji uprav. odbora Reichsbanke je govoril dr. Schacht o devalvaciji franka. Dejal je, da je Francija sklep o devalvaciji franka sporočila nemški vladi ter pri tem zlasti opozarjala na skupno izjavo ameriške, angleške in francoske vlade, ki v tej izjavi pravijo, da si žele sodelovanja tudi drugih držav. Izjava govori nadalje o obnovi gospodarskega sodelovanja vseh narodov, o čemer je tudi že Hitler večkrat govoril. Nemčija zato pozdravlja izjavo vseh treh vlad, da hočejo ohraniti čim večje ravnovesje med pesameznimi valutami. Toda obenem mora poudariti, da sta angleška in ameriška devalvacija znatno sklanjale gospodarsko razmerje na svetu. Vendar bi kljub temu tudi Nemčija delala za popolno odpravo sistema kontingentiranja in devizne kontrole, ima pa pripomniti, da je sedaj po devalvaciji francoskega in švicarskega franka ter goldinarja situacija še bolj nejasna, ker je prenehala enotnost tudi v državah zlatega bloka. Večina valut je izpostavljena samovolji vlad.

Čeprav Nemčija ne veruje, da bi mogla francoska devalvacija roditi željenih uspehov, vendar ne bo delala nobenih zaprek, da se izvede. Nasprotno bo skušala tudi Nemčija sama pomagati, da se ta cilj doseže. Pri proučitvi vsega vprašanja pa mora Nemčija izjaviti, da vidi v stalnosti valut glavni pogoj za zanesljivost mednarodnega gospodarskega prometa.

Nemčija misli, da devalvacija ne bo mogla odpraviti sistema kontrole deviznega prometa, ker je ta danes potreben. Nemčija mora imeti ta sistem zaradi Versajske pogodbe in težav pri nabavljanju surovin. Šele potem, ko bodo te težave odpravljene bo mogoče misliti na liberalnejši sistem. Sedanji sistem nalaga sicer nemškemu narodu težke žrtve, ki pa so neobhodne. Vedna pa je Nemčija pripravljena sodelovati pri valutnih razgovorih, zlasti, če bi dali ti upravičeno upanje, da bo mogoče uvesti svobodnejši gospodarski promet.

Konstituiranje ljubljanskega borznega sveta

Na zadnji seji uprave Ljubljanske borze za blago in vrednote se je borzni svet konstituiral takole:

predsednik dr. Ivan Slokar, podpredsednika Ivan Jelačin in Rihard Skubec.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 30. septembra objavlja: Odločbo kr. namestnikov o ustanovitvi nove občine Dole pri Litiji — Odločbe kraljevih namestnikov o ustanovitvi novih občin Šmartno v Rožni dolini, in Nova cerkev ter o priključitvi krajev Bezovica, Gabrovca in Hrastnik občini Vojnik-okolica ter o izločitvi k. o. Štefan in krajev Igljenik, Mrzla, Luža, Skovec in Pluska iz občine Velika Loka ter priključitvi občini Trebnje — Uredbo o likvidaciji kmetskih dolgov — Izpremembo v pravilniku monopolskih delavcev — Razglas o razpisu občinskih volitev v Logu in Pesnici ter o preložitvi občinskih volitev za občino Velika Loka

Denarstvo

Vlagatelji ne izgube ničesar zaradi kmetijske zaščite!

Prejeli smo:
Z ozirom na razne neosnovane govornice, ki se širijo o kmečki zaščiti opozarja Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, da ne grozi vlagateljem denarnih zavodov niti najmanjša nevarnost niti delnega odpisovanja vlog, ker bodo vsi denarni zavodi, ki bodo odpisali svojim kmečkim dolžnikom del njihovih dolgov, prejeli od države odškodnino za vse odpise, za katere ne bodo zadostovale njihove rezerve in pri bankah še polovica delniške glavnice. Zato nova uredba o zaščiti kmetov sploh ne dopušča niti najmanjšega odpisa v breme vlagateljev.

Ali bo premija 28.5% zvišana

V zvezi z delvacijo franka in drugih valut se govori, da ostane tečaj našega dinarja neizpremenjen. Pač pa se pričakuje, da bo oficialna premija 28.5% zvišana na 42%, kolikor je v svobodnem prometu dejansko tečaj tujih deviz višji. S tem bi bil naš dinar dejansko enako devalviran ko švicarski frank. To povišanje oficialne premije pa bi se poznalo le v nekaterih kliringih in pridobili bi zlasti izvozniki, ki so morali doslej odstopati Narodni banki del svojih deviz po oficialnem primu 28.5%. Na vsak način pa bi bilo dobro, če bi se oficialni tečaj dinarja izravnal z njegovim dejanskim tečajem na svobodnem trgu.

Dividenda Privilegirane agrarne banke največ 3%

Delnice Priv. agr. banke so v zadnjem času zelo nazadovale. Beograjsko »Vreme« piše o vzrokih tega nazadovanja med drugim naslednje:

Uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov je vzbudila med delničarji PAB znatno vznemirjenje, zlasti zaradi določbe v poglavju 4. čl. 5. Ta člen določa, da se more do končne amortizacije posebnega fonda za ureditev kmetijskih dolgov uporabiti tudi dividenda, ki se izplačuje delničarjem PAB, v kolikor znaša več ko 3%. Država sicer jamči za izplačevanje 6 odstotne dividende, toda delničarji morajo upoštevati, da je bila ta dividenda garantirana pri čisto drugačnih okolnostih, ko se še ni moglo misliti na to, kakšne perturbacije bodo nastale v našem denarstvu. (Tu bi si dovolili pripomniti, da so mogli najmanj misliti na te perturbacije uradniki, ki so bili skoraj prisiljeni, da so podpisali delnice Priv. agr. banke. Op. ured.) Tudi naj delničarji upoštevajo, da bo veljala država likvidacija kmetijskih dolgov okoli 80 do 100 milijonov din na leto. Če prevzame država tako veliko breme, potem bi mogli tudi delničarji PAB nekaj odnehati. (Po našem mnenju bi se enaka žrtev mogla zahtevati tudi od delničarjev Narodne banke. Op. ured.) »Vreme« pravi končno, da znašajo dejanske obresti delnic PAB tudi pri nakupu po 220 din faktično 6.8%. Vrhutega pa naj upoštevajo delničarji PAB še to, da je po novi uredbi oproščena Priv. agrarna banka vseh državnih in samoupravnih davkov, doklad in

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovrtnike in manjete. Pere suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Pelikan terpentinovo milo za namakanje perila pa Radost peric

taks kakršne koli vrste in da velja ta oprostitev že za leto 1936. Delničarji bodo zato dobivali svojo dividendo brez odbitka 10% za dividendni davek.

Upajmo, da bodo ti argumenti delničarje Priv. agrarne banke docela prepričali.

Odlog plačil

je dovoljen Hranilnici in posojilnici v Podsredi za dobo 6 let za dolgove, nastale do 16. maja 1936.

Obrestna mera za stare vloge po 2 odstotka.

Od razvrednotenja franka in drugih valut bo imela Anglija, kakor poroča »Daily Herald« 160 milijonov funtov dobička, ki jih bo uporabila za oboroževanje in za javna dela.

Turška državna banka je izdala komunikate, da bo zaradi devalvacije francoskega franka služil v bodoče angleški funt kot podlaga za določevanje tečaja turške lire. Uradni tečaj angleškega funta se

Trgovec izpolni dolžnost, če naroči prvič in poмага plasirati

bo gibal med 6.35 in 6.38 turške lire.

Bolgarski finančni minister je izjavil, da lev ne bo devalviran kljub devalvaciji drugih nacionalnih valut. Enako je izjavil romunski finančni minister glede leja.

Grška narodna banka je izdala naslednje sporočilo: Z ozirom na novo mednarodno valutno situacijo je Narodna banka v soglasju z vlado sklenila, da na novo uredi razmerje med vrednostjo drahme in angleškega funta. Guverner Narodne banke bo določil kupno vrednost funta sterlinga v drahmah z ozirom na potrebe grškega gospodarstva, in sicer tako, da se bo gibala vrednost funta med 450 in 500 drahem.

Uvajali pa bodo z izdatno reklamo

Dolničar & Richter

L J U B L J A N A

Romunski listi poročajo, da bo najbrže v najkrajšem času sklican sestanek guvernerjev narodnih bank Grčije, Jugoslavije, Romunije in Turčije. Na konferenci bi se najbrže razpravljalo o novi situaciji zaradi devalvacije valut.

Naši novi trgovinski odnošaji z Italijo

Besedilo pogodbe še ni objavljeno

Naša delegacija, ki se je pogajala v Rimu z italijanskimi zastopniki o novi trgovinski pogodbi, se je vrnila v Beograd in predsednik delegacije pomočnik zun. ministra Pilja je že referiral predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, Upamo, da bo vsaj sedaj objavljeno besedilo nove pogodbe, kar bo itak dovolj pozno, vsaj je pogodba danes, dne 1. oktobra že stopila v veljavo in bi torej vsi naši uvozniki in izvozniki morali imeti besedilo pogodbe že pred seboj. Pa pri nas je že tako, da se vsaka stvar zavleče, ker imamo vedno dovolj časa.

O vsebini nove trgovinske pogodbe se navajajo naslednje podrobnosti, ki pa seveda še niso avtentične.

Prvotno je Italija zahtevala, da se naš izvoz zniža, da bi mogla Italija iz presežka našega uvoza plačevati naše stare terjatve. Po italijanski zahtevi naj bi bila trgovinska bilanca za njo aktivna in zato naš izvoz v Italijo manjši ko naš uvoz iz Italije. Naša vlada pa je zahtevala, da bodi izvoz enak uvozu, a da se naš izvoz poveča, s tem pa seveda tudi naš uvoz iz Italije. Italijanska delegacija je na ta naš predlog pristala in razmerje med našim in italijanskim izvozom bo kakor 1:1. Istočasno pa je italijanska vlada sprejela tudi drugi naš predlog, da se poveča obseg zunanje trgovine. Mesto prvotnih 14.5 milijona lir bo znašal naš izvoz v 1. tromesečju (to je v času od 1. oktobra do 31. decembra 1936) 31.25 milijona lir. Nekateri naši listi označujejo ta pristane italijanske vlade kot naš veliki uspeh, kar pa ni posebno pravilno. Kajti v primeri z našim izvozom pred sankcijami, je novi kontingent za 50 odstotkov manjši, dočim se je italijanski kontingent povišal. Razmerje med našim in italijanskim izvozom je bilo prej 100:85, sedaj pa bo 100:100.

V bodoče bomo torej izvažali v Italijo vsako tromesečje blaga za 31.25 milijona lir. Kot naši glavni izvozni predmeti so določeni: goveja živina, les (razne kakovosti in tudi za italijanske kolonije), pšenica, koruza in rude. Italija pa nam bo dobavljala riž, južno sadje, tekstilne izdelke, avtomobile, umetno svilo, bombažno predivo in druge izdelke. Posebno važno je, da nam bo Italija dobavljala bombažno predivo tudi proti plačilu v kliringu, dočim je prej izvažala, da bo dobavljala to blago le proti plačilu v devizah.

Drugo važno vprašanje je, kako

določa nova trgovinska pogodba plačilo naših starih terjatev, ki znašajo okoli 220 milijonov din. O tem se poročajo naslednje podrobnosti.

Narodna banka klirinških nakaznic za lire ne bo več izdajala. Med našo Narodno banko in Nacionalnim zavodom za zamenjavo s tujino v Rimu (Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero) se uvede nov račun. Dinarski tečaj je pri tem določen na 29.50 lir za 100 din, to je ena lira je enaka 3.38 din, dočim je znašal dosedaj obračunski tečaj 3.20.

Predsednik vlade dr. Stojadinović o pogodbi

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je dal novinarjem o novi trgovinski pogodbi z Italijo daljšo izjavo, iz katere posnemamo:

Italija in Jugoslavija se gospodarsko srečno izpopolnjujeta. Zato moremo upati, da bo nova trgovinska pogodba povečala medsebojno trgovino obeh držav in da se bodo zaradi tega zboljšali tudi drugi odnošaji med obema državama.

Pogodba, ki je bila sklenjena dne 26. septembra je imela naslednje cilje: 1. dognati način za čim hitrejšo likvidacijo naših terjatev, 2. doseči novo podlago za medsebojne trgovinske odnošaje in 3. urediti način plačevanja za bodoče. Te cilje je nova trgovinska pogodba dosegla. Naše klirinške terjatve v Italiji znašajo okoli 50 milijonov lir. Likvidacije teh terjatev nismo hoteli vezati na trgovinski promet, ker bi to znižalo njegov obseg, temveč smo predlagali plačilo terjatev z državnimi dobavami. Na program pa so še druga sredstva ter smemo zato računati na definitivno likvidacijo teh terjatev.

Redni blagovni promet se bo v bodoče vršil na podlagi 100 odstotne kompenzacije. Dosegli pa smo večjo vrednost izvoza, kakor je bila prvotna namera italijanske vlade. Italijanska delegacija je pristala, da se znesek mesečnega izvoza dvigne na 32 milijonov lir ter se je s tem vrednost izvoza v 6 mesecih dvignila na skoraj 200 milijonov lir, kar je 52% našega izvoza v letu 1934.

Ker je uvedla Italija v popolno zavarovanje valute sistem kompenzacije izvoza, smo uvedli tudi mi posebne polletne kontingente. Ti obsegajo glavne predmete našega izvoza: živino v vrednosti 8.8 milijona lir, to je 80% našega izvoza,

ker bo naš izvoz prav tako velik ko naš uvoz, ni jasno, kako bi se mogle naše stare terjatve plačati. Tem manj, ker je znano, da moramo plačevati Italiji tudi za razne usluge kakor prevoz blaga, zavarovalnine itd. Zato se govori, da bo naša država naročila v Italiji mnogo avtomobilov in traktorjev in da bo s temi naročili polagoma plačan italijanski dolg. Tako smo v trgovinskih odnošajih z Italijo prišli v enak položaj, v katerega smo zabredli zaradi prevelikega izvoza v naših odnošajih z Nemčijo.

Način plačevanja je urejen z normalnim kliringom. Pariteta med dinarjem in liro se bo določala sporazumno med našo Narodno banko in italijanskim pristojnim zavodom. Pogodba stopi v veljavo dne 1. oktobra.

Z novo trgovinsko pogodbo so urejeni naši trgovinski odnošaji z našim glavnim kupcem in končano je nepogodbeno stanje. Vsi gospodarski krogi bodo obnovno trgovinskih odnošajev z Italijo sprejeli vsekakor z zadovoljstvom.

28. zvezek Trg. gospodarskega leksikona

Naše največje gospodarsko leksikalno delo — Trgovsko-gospodarski leksikon lepo napreduje. — Sedaj je pred nami že 28. zvezek in zaključeno je že poglavje gesel z začetno črko »O«. Novi zvezek nadaljuje z razlago odstotnih računov ter navaja številne primere za njih izračunavanje. Nato nadaljuje z geselci z začetno črko »O« ter pričinja že geselca z začetno črko »P«, ki se začnajo z okrajšavami P, p in grško črpo p, ter se nadaljujejo do gesla papir. Iz poslovnega življenja je polno gesel, prav tako pa iz trgovske geografije ter drugih trgovskih panog. Ni treba še posebej poudarjati, da ima tudi najnovejši zvezek Trgovsko-gospodarskega leksikona vse odlike prejšnjih zvezkov. Znova toplo priporočamo vsem »Trgovsko-gospodarski leksikon«.

Politične vesti

Ker je Eden izjavil v Ženevi, da je Anglija pripravljena sodelovati pri reviziji pakta o Zvezi narodov, so se opogumili vsi revizionisti ter začeli v Ženevi poudarjati svoja načela. Posebno Madžari so bili v tem pogledu aktivni. Vsem tem revizionistom pa je odgovoril češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta, in sicer v imenu vseh držav Male antante. Glavna vsebina njegovih izjav je bila, da je revizija pač mogoča, toda samo s sodelovanjem in s pristankom vseh prizadetih držav. Kdor pa bi hotel načenjati vprašanje teritorialnih mej, ta bo doživel težko razočaranje, ker bo naletel na strnjeno nasprotno fronto.

Francoski parlament je po 26-urni debati sprejel s 350 proti 221 glasovi vladni načrt o devalvaciji franka. Za vladni predlog so glasovali poleg socialistov in radikalnih socialistov tudi komunisti, čeprav se ne strinjajo z vladnim načrtom. Hoteli pa so ostati solidarni z ljudsko fronto in zato so glasovali za vladni predlog.

Z veliko večino pa je bil sprejet tudi pooblastilni zakon, po katerem sme francoska vlada izdati vse potrebne ukrepe, da zaščiti kupno moč franka ter da prepreči druginjo. Vse te svoje ukrepe pa mora predložiti parlamentu v odobritev do 31. januarja 1937.

Mnogo večji odpor ko v poslanski zbornici pa je moral premagati Blum v senatu. Večina govornikov je ostro napadala vlado, zlasti pa je bila nezadovoljna, ker je vlada postavila parlament pred izvršeno dejstvo. Vendar pa ni verjetno, da bi senat popolnoma odklonil vladni načrt, temveč bo najbrže prišlo do kompromisa.

Vrhovni komisar Zveze narodov v Gdanskem Lester je bil odpoklican ter je s tem Zveza narodov ustregla zahtevi narodnih socialistov.

Predsednik španske republike Azana je baje odstopil, vso oblast pa so v Madridu prevzeli anarhisti. Agencija Havas javlja, da so hoteli nekateri člani katalonske vlade pobegniti, a so jim to anarhisti preprečili.

Domačini v španskem Maroku so se začeli upirati, kakor poročajo nekateri listi. Sredi oktobra da se pričakuje splošen upor domačinov, ker so takrat zaradi deževja vsa pota tako razmehčana, da je vsako uporabljanje motornih vozil nemogoče in da se tudi letala ne morejo uporabljati.

Španski nacionalisti nadaljujejo svoj pohod proti Madridu ter se zlasti trudijo, da bi osvojili Aranjuez, ker bi s tem pretrgali železniško zvezo med Madridom in pristaniščem Valencijsko. Če bi se jim to posrečilo, potem bi Madridu v kratkem začelo primanjkovati živil in tudi drugih potrebščin. — Mesto Bilbao je v plamenih ter se bodo najbrže rdeče čete brez boja umaknile iz mesta.

Pri Gibraltarju je prišlo do pomorske bitke med belimi in rdečimi španskimi bojnimi ladjami. Nacionalistom se je posrečilo, da so potopili vladni rušilec »Almirante Fernandez«, križarko »Gravina« pa poškodovali.

Cete nacionalistov so prodirle že 40 km do Madrida, ki ga mrzlično utrujejo. Da bi bila obramba Madrida uspešnejša, je vlada odredila tudi mobilizacijo ženk.

Nacionalisti poročajo, da so osvojili tudi mesto Cordovo. Iz njih nadaljnjih poročil sledi, da se pripravljajo na osvojitve Malage, proti kateri prodira 8000 nacionalistov, opremljenih z vsem orožjem.

Litvinov bo predlagal v Ženevi sklicanje nove mirovne konference, h kateri naj bi bile povabljene tudi Združene države Sev. Amerike, Nemčija in Japonska.

Nemčija bo ustanovila v kratkem svoje kolonialno ministrstvo, kakor se govori v berlinskih diplomatskih krogih.

Šef GPU Jagoda je bil baje na zahtevo maršala Vorošilova odstavljen. V borbi proti trockistom je znal Vorošilov spretno izkoristiti situacijo ter povečati vpliv rdeče armade, ki da se je izkazala kot najbolj zanesljiva in zvesta opora vlade.

Radek je bil aretiran, kakor poroča »Havas« iz Moskve. Radek je baje vedel za zaroto trockistov, a je ni prijavil. In to je vzrok njegove sedanje aretacije.

Nova švedska vlada je sestavljena iz zastopnikov socialne demokratske stranke, agrarne in demokratske stranke.

Pri dopolnilnih volitvah v Franciji sta zmagala v dveh volilnih okrajih nacionalistična poslanska kandidata proti kandidatom ljudske fronte.

Finska vlada je odstopila.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 8. oktobra ponudbe za dobavo 1.000 kg kompresornega olja.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 7. oktobra ponudbe za dobavo gramoz, peska, smrekovih hlodov in rezanega lesa, strešne lepenke ter gonilni jermen; do 14. oktobra pa svinčene kable.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 8. oktobra ponudbe za dobavo transformatorskega in strojnega olja ter bencina.

Direkcija drž. rudnika Vrtnik sprejema do 8. oktobra ponudbe za dobavo portland in specialnega cementa ter bencina in do 15. oktobra za dobavo 20.000 kg bukovega oglja.

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do dne 2. oktobra ponudbe za dobavo kompletnih žicovodnih koles.

Direkcija drž. železnice v Ljubljani sprejema do 5. oktobra ponudbe za dobavo volnena blaga za zastave v državnih barvah.

Artillerijsko tehnični zavod mornarice v Tivtu sprejema do 11. oktobra ponudbe za dobavo volnena sukna, svilene gaze, voščenega papirja i. dr., do 20. oktobra pa raznega jekla, vijakov in železnih zakovic.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 11. oktobra ponudbe za dobavo baterij za akumulatorje, do 14. oktobra za dobavo šamotnega prahu, jeklenih cevi, bronce, nekatranirane vrvi, hrastovih desk, merlina, jadrca i. dr. razne železne pločevine; do 15. oktobra za dobavo volnena ripsa in vrvice, sukna, platna za jadra; do 17. oktobra za dobavo peska za čiščenje, peska za oblikovanje, kaolina, zemlje za pečil, raznih primorjev za stroje, brusilnih plošč ter stroja za brusjenje nožev; do 19. oktobra za dobavo 140 m moketa, stiskalnic in železnih pocinkanih kluk.

Komanda podmorniške flotilje v Tivtu sprejema do 15. oktobra ponudbe za dobavo kompletnih žarnic za motorje, ventilov i. dr. in do 30. oktobra za dobavo raznih žarnic.

LICITACIJE

Pri Glavnem sanitetskem slagalistu v Zemunu bo dne 2. in 5. oktobra ofertna licitacija za dobavo raznih zdravil, drog in kemikalij.

Dne 5. oktobra bo v inženjerskem oddelku štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za popravilo lesenega podu v skladišču v Zalogu.

Dne 7. oktobra bo pri Blegoški rezijski komisiji v Škofji Loki ofertna licitacija za dobavo motornega in kompresornega olja, bencina ter portland-cementa.

Dne 3. oktobra bo pri Upravi Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo teles za ofenzivne bombe, železa in železne pločevine; dne 9. oktobra za dobavo ventilatorja in dne 24. oktobra za dobavo orožja.

Dne 8. oktobra bo v intendanturi štaba Osješke divizijske oblasti v Osijeku ofertna licitacija za dobavo raznega pisarniškega materiala.

Dne 15. oktobra bo v inženjerskem oddelku štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dozdajanje šupe in popravilo XIV objekta kasarne kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Dne 21. oktobra bo pri Upravi slagalista I. Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu ofertna licitacija za dobavo raznega železa in dne 28. oktobra za dobavo raznih predmetov iz medli.

Dne 10. oktobra bo pri Glavnem sanitetskem slagalistu v Zemunu ofertna licitacija za dobavo volnenih kocev in žimnatih blazin; dne 12. oktobra za dobavo 5.000 kg čiste vate ter dne 16. oktobra za prodajo odpadkov od železa, pločevine, bakra, medli in jekla.

Direkcija šum v Ljubljani pro-

da na prvi pismeni licitaciji dne 8. oktobra v primeru brezuspešne prve, pa na drugi dne 19. oktobra večjo množino mehkega tehničnega porabnega lesa, izdelana

nega v režiji šumske uprave v Kranjski gori. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

In kaj pravi sedaj „Narodno blagostanje“

Našim čitateljem je še dobro znano, kako je dično »Narodno blagostanje« trdilo mesec za mesecem, da so laž vse trditve o propadanju lesne trgovine in industrije v Sloveniji, ker da podatki OUZD dokazujejo, da se je zaposlenost v slovenski lesni stroki povečala celo za časa sankcij. Jasen dokaz, da niti sankcije niso škodovala slovenskemu lesnemu gospodarstvu. Na to gorostasno analitično trditve »Narodnega blagostanja« smo odgovorili s pojasnilom, kakšno je dejansko stanje v slovenski lesni stroki. Dokazali smo z uradnimi podatki, da se je ves izvoz lesa v Italijo ustavil. Toda »Narodno blagostanje« je še naprej ponavljalo svojo trditve in se sklicevalo na podatke OUZD. Nato smo pojasnili »Narodnemu blagostanju«, zakaj je mogoče, da se podatki OUZD ne ujemajo z dejanskim stanjem ter tudi navedli, da se bo padec zaposlenosti pokazal šele v poznejših izkazih OUZD. Niti po teh pojasnilih ni nehalo »Narodno blagostanje« s svojimi trditvami.

Sedaj pa so bili objavljeni podatki OUZD za julij in avgust in ti podatki pravijo, da se je zmanjšala zaposlitev v gozdno-žagarski industriji v juliju za 572 delavcev, v avgustu pa za 652 delavcev, torej v dveh mesecih za 1224 delav-

cev. In to v dveh mesecih najvišje konjunkturalne!

Kaj pa pravi sedaj slavno »Narodno blagostanje«? Zakaj pa sedaj ne objavlja teh števil? Zakaj sedaj ne bistroumi s svojo velikansko učenostjo, s katero se tako rado postavlja?

Zopet se je izkazala stara resnica, da je sovraštvo slab svetovalec. »Narodno blagostanje«, ki smatra ob vsaki priliki in nepriliki za svojo posebno dolžnost, da se zaletava v slovensko gospodarstvo, je dosledno tej apatiji proti Slovincem hotelo doseči rekord, ko je trdilo, da niti sankcije niso škodovala slovenskemu gospodarstvu, da se torej Sloveniji od vseh pokrajin godi najbolje in da zato tudi od države ne potrebuje nobene podpore. Te naj bo deležna le južna Srbija, Slovenija kot bogata dežela pa naj plačuje. Danes je trditve »Narodnega blagostanja« pobita z njegovimi lastnimi argumenti ter je s tem tudi blamaža »Narodnega blagostanja« popolna. Ko to blamaža »Narodnega blagostanja« z zadoščenjem ugotavljamo, pa si dovoljujemo za nameček še eno vprašanje.

Za kakšno narodno blagostanje se neki »Narodno blagostanje« bori, če pa gre njegovo stremljenje za tem, da bi se blagostanje ene pokrajine docela unicilo.

Naše zavarovalnice v preteklem letu

Uredba o nadzorstvu nad zavarovalnicami je gotova in bo najbrže izšla že koncem prihodnjega tedna. V zvezi s tem objavlja »Jugoslovanski Kurir« na podlagi letnih poročil zavarovalnic, naslednje poročilo o stanju zavarovalnic v l. 1935.

Neugoden vpliv krize se je znatno poznal tudi pri zavarovalnicah. Stagnacija trgovskega prometa, zmanjšanje prejemkov namoščencev, negotovost glede kmetijskih dolgov, vse to je vplivalo na plačilno sposobnost klientele zavarovalnic. Čeprav so se »občne finančne razmere v državi zboljšale«, se to zboljšanje v zavarovalni stroki zaradi padca vrednosti premoženja ne občuti.

Poleg teh splošnih vzrokov pa je slabo vplivalo na poslovanje zavarovalnic tudi interno zlo, ki se je izražalo v nezdravi premijski politiki nekaterih zavodov. Vsa poročila naglašajo, da se je v letu 1935. posebno ostro občutila nezdrava konkurenca z zmanjševanjem premijskih stopenj izpod vsake tehnične in trgovske podlage. Ta konkurenca je nastala ker je zaradi uredbe o kartelih prenehal veljati tarifni sporazum. Šele po izpremembi uredbe o kartelih so mogle zavarovalnice skleniti nov tarifni sporazum in ga registrirati pri trgovinskem ministrstvu. Ta novi sporazum je stopil v veljavo 1. marca 1936.

K sreči pa so bile l. 1935. škode, ki so jih morale plačati zava-

rovalnice primeroma majhne. Zlasti prenizke premije pri elementarnem zavarovanju bi sicer mogle omajati pravilno razmerje med premijskimi stopnjami in nastalimi škodami ter s tem usvariti stanje, ki bi bilo neugodno tako za zavarovatelje ko za zavarovance.

Umrljivost je bila manjša, kakor je bila računsko predvidena. Oslabljenje plačilne sposobnosti zavarovancev je povzročilo, da se je zavarovana vsota znižala, da je zahteva posojila na podlagi police postala že vsakdanji pojav in da je bilo število novih zavarovanj manjše ko v normalnih letih. Zato se tudi ni mogel doseči noben napredek v zavarovanju, pa čeprav je naša država v zavarovalni stroki še malo obdelana.

Če se primerjajo številke iz leta 1934. z onimi iz lanskega leta, pri čemer so se seveda morali podatki za Feniks odbiti, potem se dobi naslednja slika:

Zavarovana vsota v življenjskem zavarovanju se je dvignila od 2643 na 2743 milijonov din. Število polic pa se je dvignilo za 10.000 na 111.390 polic. Zavarovana vsota v vseh panogah zavarovanja, ki je znašala v l. 1934. 76,5 milijarde din, se je v l. 1935. znižala na 74,2 milijardi din.

Dotok premij je znašal v življenjskem zavarovanju 126,5, v elementarnem pa 169,3, skupno 295,8 milijona din. V l. 1934. pa je bil dohodek v premijskem zavarovanju 121,4, v elementarnem 168,7, skupno torej 290,1 milijona din.

Premijske rezerve so nekoliko popustile, in sicer v življenjskem zavarovanju na 690,2, v elementarnem pa na 65,8 milijona din. Izplačila dospelih premij so znašala za življenjsko zavarovanje 32,9, (l. 1934. 27,8), v elementarnem pa 78,3 (l. 1934. 77,9) milijona din. Odkup polic v življenjskem zavarovanju je dosegel lani vsoto 32,8, predlani pa 43,6 milijona din. Posojila na police pa so na-

rasla od 128,4 v l. 1934. na 150,2 milijona din v l. 1935.

Z zavarovalnim poslom se je bavilo 14 domačih zavodov in 11 podružnic tujih zavodov. Domače zavarovalnice so imele 8,8 milijona din dobička, kar znaša pri glavnici 52 milijonov din 17 in pol odstotka. Naslednje družbe so izplačale dividendo (v odstotkih na nominalno vrednost delnic) Dunav 12%, Jugoslavija 20%, Croatia 8%, Sava 8%, Srbija 12,5% in Šumadija 12%, dočim so druge zavarovalnice prenesle dobiček na novi račun.

Podružnice tujih zavarovalnic so imele 11,3 milijona din dobička, ki je odpadel na štiri podružnice, dočim je imelo ostalih šest podružnic 2,28 milijona din izgube, eno podjetje (Feniks) pa ni zaključilo računov.

Esperantsko društvo »Zelena zvezda«

Ljubljana, hotel »Metropol« nam sporoča:

V času društvenih sestankov (vsak petek od 20. dalje) dobite v društvenem prostoru v hotelu »Metropol« brezplačna pojasnila glede letošnjih tečajev esperanta, tako pismenega, kakor tudi večernega. Istotam se dobi tudi Esperantska slovnica (korenska metoda), ki jo je priredil urednik »Verda revuo« za Jugoslavijo gosp. Damjan Vahen, po kateri se bo učil tudi naš večerni tečaj esperanta. Cena 10 din. Prav tako se istotam naroča tudi »Slovensko-esperantski slovar«, ki ga je priredil g. Damjan Vahen in stane v predplačilu 35 din, pozneje po izidu 45 din (vsebuje 46.000 besed). Glede večernih tečajev esperanta bomo še pravočasno poročali.

Prav tako radevoljno dajemo vsa pojasnila glede učenja esperanta tudi na pismena vprašanja, vendar se vsi, ki se obračajo pismeno na naslov, naprošajo, da prilože znamko za odgovor. Točen naslov društva je:

Esperantsko društvo »Zelena zvezda«,

Ljubljana, Hotel »Metropol«.

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju tvrdke »Dantalia« Franja Kokolja, zaloge zobozdravniških in zobotehniških potrebščin v Ljubljani. Poravnalni sodnik Avsec, poravnalni upravnik Tone Javornik, zasebni uradnik v Ljubljani. Narok za sklepanje poravnave dne 30. oktobra ob 9. uri, rok za oglasitev do 26. oktobra.

Doma in po svetu

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je sprejel zastopnike jugoslovanskih časnika ter jim izjavil, da je za uvedbo obveznega pokojninskega zavarovanja časnika. Časnikarji so nato obiskali še ministra za socialno politiko, ki jim je obljubil, da bo vprašanje pok. zav. časnika rešeno v najkrajšem času ugodno rešeno.

V kmetijskem ministrstvu je bil končno izdelan definitivni načrt uredbe o kmetijskih zbornicah.

Mednarodni kongres zen se začne dne 1. oktobra v Dubrovniku. Istočasno bo tudi razstava knjig, ki so jih napisale pisateljice Jugoslavije, Češkoslovaške, Litve in Amerike ter razstava naših narodnih ročnih del.

Sejem sadja bo od 3. do 5. oktobra v Mariboru. Interesenti obiščite sejem, ker je znano štajersko sadje kot prvovrstno.

V Belovaru je bila obrtniška razstava, ki je zelo dobro uspela. Kerestinski proces se začne dne 5. oktobra v Zagrebu. Gre za znani pokolj na gradu bivšega hrvaškega bana. Skupno je obtoženih 29 kmetov.

Vrhovni poveljnik češkoslovaške vojske general Krejčí je v Parizu obiskal generala Pétaína in vojnega ministra Daladiera.

Nizozemski parlament je sprejel zakonski načrt o novi valutni politiki. Vlada se bo zlasti prizade-

vala, da vrne ves tuji kapital, ki ga cenijo na 100 milijonov goldinarjev. Narodna banka bo najbrže povisala obrestno mero za 1 do 2 odstotka.

V drugi polovici oktobra, ko se neha deževna doba v Etiopiji, pripravljata italijansko vrhovno poveljstvo v Etiopiji obsežne vojne operacije, ki naj bi dokončno zlomile odpor Etiopcev. Dve močni koloni kolonialnih čet bi s pomočjo motoriziranih edinic in letal prodirale proti mestu Gore, kjer je sedaj sedež nove etiopske vlade.

Angleška vlada je odpoklicala iz nezasedene Etiopije svojega konzula, ki je bival dosedaj v mestu Gore. Iz tega odpoklica sklepajo, da angleška vlada računa s skorajšnjim padcem tega mesta v italijanske roke. Kakor sledi iz pisma italijanskih listov, bo Italija šele po popolni osvojitvi Etiopije z vsjo odločnostjo zahtevala, da se Etiopija črta iz članstva Zveze narodov.

Italijanski listi vedo povedati, da je sovjetska vlada sklenila, da prenese svoj sedež iz Moskve v Omsk, da bo varna pred zračnimi napadi. Italijanski listi so prejeli vest iz Rige, ki je znana kot marljiva kovačnica vseh senzacionalnih vesti o Rusiji. Če bi bila vojna, bi bila vest italijanskih listov še verjetna, tako pa...

Rudolf Hess, zastopnik Hitlerja, je poslal branilec Alkazarja brezovjavo, v kateri jim iskreno čestita k njih junaški in uspešni borbi.

Vrhovno poveljstvo nacionalistov v Burgosu javlja, da so nacionalisti v zadnjih petih dneh sestrelili 22 vladnih letal, sami pa zgubili le dvojice letal.

Madjarska je ustavila vsak izvoz pšenice v Švico zaradi devalvacije švicarskega franka.

Cene so zaradi devalvacije franka v Franciji že poskočile. Tako se je podražil bencin za 0-12 franka za liter.

O silnih snežnih viharjih poročajo iz vseh krajev, zlasti pa iz Poljske in Rusije. Tudi v Liki so bili veliki snežni zameti, da je tovrstni vlak, ki je vozil proti Kninu običal v snegu.

Slamnike iz stekla je baje začela izdelovati neka ameriška tvrdka v Illinoisu. Slamniki so zelo lahki, steklo pa je prožno, da se ne zlomi.

Tržna poročila

Mariborski svinjski sejem

Na svinjski sejem z dne 25. 9. je bilo pripeljanih 318 svinj, cene so bile te: mladi prašiči 5-6 ted. stari 70-110, 7-9 tednov stari 135-160, 3-4 mesece 170-240, 5-7 mesecev 250-360, 8-10 mesecev 370-550, 1 leto 560-920 dinarjev za komad. 1 kg žive teže 650-8, 1 kg mrtve teže 9-10 din. Prodanih je bilo 120 svinj.

Radio Ljubljana

Petek, dne 2. oktobra: 12.00: Iz naših logov in gajev (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Operetni napavi (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Zena na olimpiadi (gdč. Iva Preegli) — 18.20: Reprodukcijski koncert Ade Sari — 18.40: O oporokah (sodnik Valentin Blodovec) — Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Kuplet (na ploščah) — 20.00: Zabavne oddaje naše postaje v novi sezoni (prof. Kuret) — 20.10: Večer štiriročnih klavirskih skladb, izvajata dr. Švara in M. Škerjanc — 21.00: Kvartet »Fantje na vasi«, vmes plošče — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, dne 3. oktobra: 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Pogovor s poslušalci — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Pregled sporeda v bodočem tednu — 20.00: Zunanja politika (dr. Kuhar) — 20.00: Novi športni prerok — Vesela zvočna igra. I. del: Novo geslo. — Napisal: Josip Vomerger. Izvajajo člani radijske igralske družine, vodstvo: Ivan Pengov — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Koncert radijskega orkestra.

Dalmatinske fige in kraško brinje

nudi najceneje

SEVER & KOMP., LJUBLJANA

Gasposvetka c. 5.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
V LJUBLJANI

prilporeča špecerijsko blago, več vrst žganja, moko ter deželne pridelke, kakor tudi raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mlino za dišave z električnim obratom

Telefon št. 2666 Ceniki na razpolago!